

Paushuize

Pronkstuk van Utrecht

Project: Renovatie en duurzame restauratie van 'Paushuize'

Opdrachtgever: Provincie Utrecht

Aannemer: Jurriëns Bouw, Utrecht

Directie en architect: Hylkema Consultants BV, Utrecht

Projectarchitect: 1meter98, Utrecht

Installatietechnisch advies: Technisch Buro De Vries BV, Veenendaal

Bouwkundig advies: Bouwburo Vitruvius, Asperen

Constructief advies: Konstruktieburo Krabbendam-Boerkoel BV, Soest

Totale projectkosten: 7,4 miljoen euro

Bouwtijd: van april 2010 tot medio 2011

Pauselijk optrekje

Op een steenworp afstand van de Dom in Utrecht staat één van oudste gebouwen van de stad voor een groot deel in de steigers. Door de bakstenen voorgevel met de natuurstenen speklagen en de trapgevel is de voornaamheid van het middeleeuwse pand duidelijk zichtbaar. De naam Paushuizen doet de rest. Het monument is gebouwd aan het begin van de zestiende eeuw, in opdracht van de enige Nederlandse paus, Adrianus VI. Die overleed echter voordat hij zijn nieuwe optrekje had gezien. In 2009 ontstond het plan voor de grondige restauratie. Vorig jaar in april begon Jurriëns Bouw met de eerste werkzaamheden: het uitgraven van de kelders.

De werkzaamheden

De belangrijkste werkzaamheden zijn het vergroten van de kelder, het plaatsen van een keuken, het herstellen en in zicht brengen van de middeleeuwse sporenkap op de zolder, het herstellen van de vier salons en de Statenzaal op de tussenetage en het zichtbaar maken van de archeologische vondsten in de nieuwe situatie. Bovendien heeft de opdrachtgever ervoor gekozen om van 'Paushuizen' het meest duurzame monument van Nederland te maken. Dat gebeurt door bouwkundige en installatietechnische ingrepen.

Bas

Van toen en van nu

Voor Bas Post (22) uit Kortzenhoef is dit zijn eerste klus als assistent-uitvoerder. Eind vorig jaar heeft hij de mts afgerond en is hij in dienst gekomen bij de hoofdaannemer. "Hier komt veel kennis en vakmanschap bij elkaar. Van toen en van nu. We herstellen zoveel mogelijk historische bouwdeelen, zoals de middeleeuwse kapconstructie en koppen van oude moerbalken. In de kelder is een oude waterput gevonden en stukken van een zeer oude riolering. Die vondsten blijven in de nieuwe situatie zichtbaar." In Paushuize brengt Jurriëns een nieuwe aanpak van 'duurzaam restaureren' in de praktijk. "Het dak is aan de buitenzijde geïsoleerd, net als de vloer van de zolderverdieping en de dakkapellen. Tegen de ramen van het hoofdgebouw komen straks achterzetramen."

Gesneden koppen

Allround timmerman Hans Hogervorst (49) werkt sinds vijf jaar als zelfstandige. In de kruipruimte onder de historische Statenzaal zaagt hij een vloerbalk door. "Enkele vloerbalken zijn aange-tast door bruinrot, een soort schimmel. Die haal ik eruit zonder de monumentale parketvloer die er bovenop ligt, aan te raken. Ik onderstempel het parket en zaag de spijkers door. Alles laten zitten wat kan, dat is restaureren. Het restaureren heb ik in de praktijk geleerd van restauratietimmerlieden en via speciale cursussen. Je leert ook veel door goed te kijken hoe het oude werk is gemaakt. In Paushuize heb je daar mooie voorbeelden van, zoals kapconstructie, de consoles met uit hout gesneden koppen, de kozijnen en oude paneeldeuren." ▶

Hans

Sjaak en Ivan

Vechtformaat

Vanaf het dak van het hoofdgebouw van 'Paushuize' hebben metselaar Sjaak van Heumen (65) en leerling Ivan Ellenkov (23) een riant uitzicht over de binnenstad van Utrecht. Tijd om rond te kijken hebben ze niet. Ivan brengt nieuwe stenen en verse specie omhoog. Sjaak verwerkt het aangevoerde materiaal meteen. Terwijl Sjaak de schoorsteen opmetselt, legt hij aan zijn opperman uit wat hij doet. "Ivan is net begonnen met zijn vakopleiding aan het SPBU in Nieuwegein. Vier dagen in de week werkt hij voor Jurriëns op Paushuize en één dag gaat hij naar school. Hij leert snel, omdat hij erg graag metselaar wil worden." Ivan vult aan: "Ik leer ook hoe ik voetlood moet aanbrengen in het metselwerk. De stenen die Sjaak gebruikt, hebben een ongewone maat. Vechtformaat, een mooie steen."

Kleurenpalet

Aan het begin van de restauratie kwamen in de Statenzaal stukjes van de originele wandschilderingen tevoorschijn. Restaurateur Peter Dijkstra is al driekwart jaar bezig om de verschillende verf- en pleisterlagen zorgvuldig te verwijderen, om daarna de originele decoratie te reconstrueren. "We hebben veel van het oorspronkelijke kleurenpalet en de versieringen kunnen achterhalen. Voldoende om het aanzicht van het plafond en de wanden terug te brengen in de waarschijnlijk originele staat. De Statenzaal moet weer de mooiste zaal van Nederland worden." ■

Peter